

Hanne Reintoft: "Nu er det længe siden " Karakter: xxxxx

"*Nu er det længe siden*" er skrevet i 2008. En historisk roman om en familie, der efter nederlaget ved Dybbøl 1864 skal affinde sig med at være tysk.

Familiefaren Jens Peter er ikke i tvivl, de danske besiddelser skal forsvares for enhver pris, han meldte sig frivilligt i en alder af 47 år. For der skal også være nogen med erfaringer, han var nemlig også med i 1848. Men det går ilde. Da krigen brød ud 1864, blev de danske tropper løbet over ende, og Danmark måtte afstå Holsten og Slesvig. Det efterlod dybe ar i lokalbefolkningen. Sprogundervisningen i skolerne blev tysk, Danmarkshistorien blev forvansket. Dansksindede lærere og præster blev forvist. Dansksindede efterskoler og højskoler blev lukket. Det hed, at Slesvig skulle befries fra det danske åg.

Jens Peter faldt ved Dybbøl Skanse. Hans kone Henriette stod tilbage med gården og fire børn, der ikke var enige om, hvordan de skal reagere på det nye tilhørsforhold. Så de valgte hver deres vej. De to ældste sønner benyttede sig af retten til option, dvs. at beholde deres danske statsborgerskab. Peder blev præst i København, han giftede sig med Ida fra en frisindet og velhavende jødisk familie. Hun blev kvindesagskvinde, støttet af sin mand.

Sigurd blev lods og senere Venstrepolitiker. Inden da havde han et skibsforlis, og blev reddet af indremissionske fiskere i Harboøre. Han fik et kortvarigt ægteskab med en datter fra det missionske hjem. Missionen skildres, så alt glæde blev kvalt i skyld og sortsyn. Uforståeligt at Harboøre og København ligger i samme land. Fx kom der fra Indre Mission danske bibler til skanserne i stride strømme, som var det granater, men de ville hellere have mad end bibler. Sigurd lover sig selv at hævne sin far. Men ikke som soldat: "*Menneskene måtte lære at løse deres indbyrdes problemer ved forhandling og overenskomst, ikke med granater og kanoner.*"

Ingeborg overtog gården sammen med ægtemanden Lars, der deltog ivrigt i de dansksindedes arbejde for at få Slesvig tilbage til kongeriget. Da de blev gift i Broager Kirke, beordrede politiet Dannebrog ned. Ingeborg følte sig svigtet, for Lars politiske arbejde tog al hans tid. Hun følte sig også svigtet af sine brødre, der drog væk fra det tabte Sønderjylland, hvor over 1000 dansksindede blev ulovligt udvist, og børn fra dansksindede familier blev tvangsfjernet til tysksindede familier. Lars tilgav aldrig Ingeborgs brødre, der valgte option og rejste til Danmark. Den yngste Helene var forblændet af alt tysk, hun flyttede sydpå med sin tyske velhavende mand.

Da de to brødre rejste til Danmark, var det primært for at undgå tysk militærtjeneste. Men de blev hvirvlet ind i tidens mange nye spørgsmål og tendenser: Landmændenes vilkår, industrialisering, børnearbejde, indre mission, kvindefrigørelse, kvinders valgret, arbejderbevægelse, den politiske kamp for parlamentarisme og demokrati, det slesvigske spørgsmål osv.

Det blev altså ikke blot en kamp for danskheden i Slesvig, men også for mange andre vinkler på tilværelsen og ikke mindst en kamp for de fire søskendes familiesammenhold, som er et vigtigt tema i romanen. Og med Peder og Idas tro hushjælp Anine får vi et indblik i arbejderklassens vilkår og kamp, solidaritet på et helt andet plan. Der er nemlig kun adgang til kvalificerede læger for de velhavende: "*Ikke adgang for hore og drukmåse.*"

Hanne Reintoft er en dygtig skribent, hun mestrer et godt sprog med mange meninger, smukke humanistiske idealer, nyttig og oplysende litteratur, der fortæller om kampen for rettigheder. En interessant og medrivende roman, om de svære forhold for danskerne i Slesvig under den præjsiske undertrykkelse, der betød både fængsling og forvisning af de mest åbenmundede dansksindede.